

Vergaderjaar 2014–2015

33 863

Wijziging van de Pensioenwet, de Wet verplichte beroepspensioenregeling en enkele andere wetten in verband met het van toepassing worden van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen op De Nederlandsche Bank en de Autoriteit Financiële Markten en in verband met enkele andere wijzigingen (Verzamelwet pensioenen 2014)

D

NADER VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID¹

Vastgesteld 10 november 2014

Inleiding

Op 20 oktober 2014 ontving de Eerste Kamer de memorie van antwoord² op vragen gesteld door de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de Verzamelwet pensioenen 2014. Het gestelde in de memorie van antwoord is voor het lid van de OSF-fractie aanleiding voor nadere vragen.

Verlies partnerpensioen voor arbeidsongeschikte deelnemers bij pensioenfondsen

Op 27 mei 2014 is door het lid van de OSF-fractie bij de behandeling van wetsvoorstel 33 847³ aan de orde gesteld dat er een enorm verschil in nabestaandenpensioen ontstaat wanneer een deelnemer in een pensioenfonds met een inkomen boven de € 100.000 ofwel overlijdt op 31 december 2014, of op 1 januari 2015. Dit werd door dit lid als volgt verwoord: «Ongelukkigerwijs blijkt in juli 2014 dat hij ongeneeslijk ziek is. Hij werkt zolang hij dat kan, maar overlijdt op 2 januari 2015. Wat is nu de situatie ten aanzien van het te ontvangen nabestaandenpensioen? Voor het deel van het inkomen dat uitgaat boven € 100.000 bestaat per 1 januari 2015 geen fiscale facilitering meer. Betrokkene kan zich proberen

¹ Samenstelling:

Holdijk (SGP), Kneppers-Heijnert (VVD), Terpstra (CDA), Sylvester (PvdA) (*voorzitter*), Thissen (GL), Nagel (50PLUS), Ruers (SP), Elzinga (SP), Koffeman (PvdD), Strik (GL), Flierman (CDA), Hoekstra (CDA), Scholten (D66), Backer (D66), De Lange (OSF), Sent (PvdA), Postema (PvdA), Van Dijk (PVV) (*vicevoorzitter*), Sørensen (PVV), Ester (CU), De Grave (VVD), Beckers (VVD), Swagerman (VVD), Kok (PVV), Koning (PvdA), Van Zandbrink (PvdA)

² *Kamerstukken I*, 2014–15, 33 863, C.

³ *Novelle Wet verlaging maximumopbouw- en premiepercentages pensioen en maximering pensioengevend inkomen en het Belastingplan 2014*

te verzekeren maar omdat die verzekering op vrijwillige basis plaatsvindt, is er geen acceptatieplicht door verzekeraars of pensioenfondsen.»⁴ De Staatssecretaris van financiën antwoordde als volgt: «Tegelijkertijd is voor de tweede pijler precies het omgekeerde ook niet mogelijk. Daar is het niet mogelijk om de acceptatieplicht te schrappen. De nettolijfrente-producten in de tweede pijler vallen onder de Pensioenwet. Daarvoor geldt een acceptatieplicht, dus ook voor partijen met een inkomen boven de ton die het risico partnerpensioen willen verzekeren. Ook onder de nieuwe wet kan de genoemde persoon van de heer De Lange in de tweede pijler terecht voor de gewenste bijverzekering.»⁵

Inmiddels is hetzelfde probleem uitgebreid aan de orde gesteld in de media.⁶ In het voorlopig verslag⁷ informeert het lid van de OSF-fractie of bovenstaand antwoord van de Staatssecretaris al dan niet volledig is geweest, daarbij wijzend op de uitsluitingsclausule die verzekeraars mogen hanteren op grond van paragraaf 3.4 van het Convenant toegang tot aan arbeid gerelateerde verzekeringen. Op deze vraag heeft de regering geen antwoord gegeven, reden om dit punt opnieuw, maar nu iets uitgebreider en iets nadrukkelijker aan de orde te stellen.

Het lid van de OSF-fractie meent dat in de Pensioenwet per se geen sprake is van een acceptatieplicht. Ook in de Wet medische keuringen (Wmk) bestaat geen ongekwalificeerde acceptatieplicht. Er is sprake van een verbod op een medische keuring voor deelneming aan een pensioenregeling als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet (art. 4, lid 3 Wmk). Daarnaast is echter sprake van het convenant, van de uitsluitingsclausule en van de toetsingscommissie. Op grond van de in het convenant geregelde uitsluitingsclausule hoeven verzekeraars bij verzekeringen die dekking bieden tegen het risico van overlijden niet uit te keren indien de verzekerde werknemer binnen een jaar na het aangaan van de verzekering overlijdt en zijn gezondheidstoestand van de verzekerde werknemer bij aanvang van de verzekering of het huwelijk/geregistreerd partnerschap/gezamenlijke huishouding het overlijden redelijkerwijs moest doen verwachten. Of hiervan sprake is beoordeelt de onafhankelijke Toetsingscommissie Gezondheidsgegevens in een bindend oordeel. Op deze zaken gaat de regering in de memorie van antwoord enigszins in. Echter, op de vraag of de Staatssecretaris op 27 mei 2014 de leden van de Eerste Kamer correct en volledig geïnformeerd heeft, wordt niet ingegaan. Kan de regering garanderen dat in het voorbeeld dat door dit lid naar voren is gebracht, een ernstig zieke deelnemer altijd in staat is tijdig een adequate verzekering af te sluiten zonder te stuiten op de uitsluitingsclausule (voor of na zijn overlijden), zoals de Staatssecretaris in zijn antwoord van 27 mei suggereert? Zo ja, hoe rijmt de regering dit met de hierboven aangegeven passages uit de Wmk en het Convenant toegang tot aan arbeid gerelateerde verzekeringen? Zo nee, waarom heeft de Staatssecretaris in zijn eerdere antwoord hier niet op gewezen?

Is de regering het eens met het lid van de OSF-fractie dat het verre de voorkeur verdient om de aftoppingsproblematiek volledig los te koppelen van het nabestaandenpensioen? Zoals Frank van Alphen constateert in het FD⁸ is het versoberen van het nabestaandenpensioen voor werknemers met een inkomen van meer dan € 100.000 «het schrikbeeld van elke

⁴ *Handelingen I*, 2013–14, nr. 31, item 9, pagina 1.

⁵ *Handelingen I*, 2013–14, nr. 31, item 9, pagina 2.

⁶ Zie: de Telegraaf 29 september 2014, de Volkskrant op 24 oktober 2014 en het Financiële Dagblad op 1 november 2014.

⁷ *Kamerstukken I*, 2014–15, 33 863, B, pagina 3–4.

⁸ Het FD Pensioenpro van 30 oktober 2014 onder de titel «*Netto pensioenregeling nauwelijks populair bij werkgevers*»

werkgever» en willen werkgevers dit risico afdekken. De netto pensioenregeling is daarvoor naar het oordeel van veel werkgevers ongeschikt vanwege de strenge eisen waaraan zo'n regeling moet voldoen in combinatie met de onzekerheid over het aantal deelnemers, zo constateert dit lid uit het FD.

Een arbeidsongeschiktheidspensioen is naar het oordeel van de regering een inkomen vervangende uitkering waarbij geen sprake is van (verkapte) vermogensvorming. Voor een dergelijk pensioen is de aftopping op € 100.000 pensioengevend salaris daarom niet van toepassing. Naar de mening van het lid van de OSF-fractie is deze redenering op exact dezelfde gronden ook van toepassing op een nabestaandenpensioen op risicobasis. Ook daar is sprake van een inkomen vervangende uitkering zonder vermogensvorming. Kan de regering aangeven waarom bij het arbeidsongeschiktheidspensioen de aftopping wel achterwege blijft terwijl dat bij het partnerpensioen op risicobasis niet het geval is? Het achterwege laten van de aftopping bij het partnerpensioen op risicobasis lost de in het FD gesignaleerde problemen in één klap op zo constateert dit lid. Werkgevers hoeven hun pensioenregeling op dit punt niet aan te passen, hoeven voor hun werknemers met een inkomen boven een ton geen nieuwe afzonderlijke regeling te treffen met alle kosten van dien en werknemers blijven verzekerd voor het nabestaandenpensioen op basis van de huidige (doorsnee)premie. Overstappen naar een nieuwe afzonderlijke nettopensioenregeling leidt met name voor oudere werknemers tot een forse stijging van de risicopremie.

Naar de mening van dit lid zijn de budgettaire gevolgen van een dergelijke stap minimaal. De kostprijs van een nabestaandenpensioen op risicobasis is relatief gering. Voor een 40-jarige deelnemer kost € 10.000 partnerpensioen op risicobasis ongeveer € 290 per jaar. Als het pensioen uitkeert, levert dit per jaar € 5.200 aan belasting op. Kan de regering in enig detail uitleggen wat de voordelen van het huidige voorstel zijn boven de hier voorgestelde ont koppeling? Welke argumenten heeft de regering, gezien hetgeen dit lid hiervoor aangaf, om het voorstel op dit punt te handhaven? Indien de regering niet zou overgaan tot de hier voorgestelde ont koppeling, zou het dan niettemin in de richting van werknemers die in de hier geschetste omstandigheden verkeren niet redelijk en fatsoenlijk zijn om een adequate overgangperiode in te bouwen voordat het voorstel kracht van wet krijgt op dit punt? Bijvoorbeeld door de aftopping voor het nabestaandenpensioen met een jaar uit te stellen?

Verplicht vrijwillig

Een werknemer die meer dan € 100.000 per jaar verdient en de voorziene achteruitgang in zijn pensioen wil compenseren, doet dit vanuit eigen middelen waarover reeds belasting is betaald. Waarom zou hij zijn privé besparingen dan al dan niet verplicht onderbrengen bij een pensioenfonds waarbij hij het grootste deel van de zeggenschap over zijn eigen middelen uit handen geeft, zo vraagt het lid van de OSF-fractie. Naar de mening van de regering kan bij het hanteren van een 3% staffel een uitkeringsstoets niet ontbreken. Gevolg is wel dat deze uitkeringsbe-grenzing in een beschikbare premiereregeling inhoudt dat de deelnemer wèl het volledige neerwaartse risico loopt, terwijl het opwaarts potentieel beperkt is tot het middelloonniveau. Als de premies die hij uit zijn netto inkomen betaalde meer rendement maken dan bij een middelloonregeling is toegestaan, vervalt het meerdere aan de pensioenuitvoerder. Echter, ook voor dit meerdere rendement betaalde de deelnemer reeds loonheffing over de netto premie. De regering gaat in het geheel niet op dit argument in, maar stelt wel dat desgewenst een 4% staffel gehanteerd kan worden. Om een opbouw per jaar van ongeveer 1.875% te bereiken,

het door de staatsecretaris van Financiën in de Tweede Kamer toegezegde niveau, is een 4% staffel volstrekt ontoereikend. Is de regering het met dit lid eens dat de dit de opmerking dat desgewenst een 4% staffel gehanteerd mag worden in een merkwaardig licht plaatst? Kan de regering toelichten waarom bij het hanteren van de 3%-staffel het rendement boven het middelloonniveau dat de deelnemer maakt op uit zijn netto inkomen betaalde premies ten goede moet komen aan de pensioenuitvoerder? Welke budgettaire belangen zijn hiermee gemoeid? Over het meerdere rendement betaalt de deelnemer immers gewoon belasting?

Een ander curieus punt over de Verzamelwet pensioenen valt te lezen in het verslag van een schriftelijk overleg in de Tweede Kamer van 30 september 2014:⁹

«Het voorgaande geldt voor werkgevers in de marktsector. Voor overheidswerkgevers is de situatie als volgt. Voor het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) geldt de Wet privatisering ABP. Dit heeft tot gevolg dat artikel 13 uit de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 over de vrijstelling niet geldt voor het ABP. Ook het Vrijstellings- en boetebesluit Wet Bpf 2000 is niet van toepassing op het ABP. Het voorgaande betekent dat als een regeling van nettopensioen verplicht is gesteld, een overheidswerkgever niet de keuze heeft de regeling voor nettopensioen door een andere pensioenuitvoerder te laten uitvoeren. Valt de regeling van nettopensioen niet onder de verplichtstelling en de overheidswerkgever wil deze regeling toch aanbieden, dan heeft hij deze keuzemogelijkheid wel.»

Kan de regering op inhoudelijke gronden uitleggen waarom het ABP in een uitzonderingspositie geplaatst is of verkeert? Naar de mening van dit lid is deze uitzonderingspositie een ongewenste situatie die de keuzevrijheid van deelnemers bij het ABP nodeloos inperkt, en ook niet tot hun voordeel hoeft te strekken. Kan de regering uitleggen wat de voordelen voor verplichte deelnemers bij het ABP zijn die, mochten zij vrijwillig bij willen sparen voor een beter pensioen bij een pensioenfonds, dit alleen maar bij het ABP kunnen realiseren? Is hier geen sprake van een ongewenste dubbele verplichting, die voor de deelnemer geen enkel doel dient?

De leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid zien de beantwoording met belangstelling tegemoet; zij ontvangen de reactie bij voorkeur uiterlijk vrijdag 14 november.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Sylvester

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van Dooren

⁹ Kamerstukken II, 2014–15, 33 863, nr. 31, pagina 5.